

با حکم مقام معظم رهبری صورت گرفت:

امیر حمید واحدی به فرماندهی نیروی هوایی ارتش منصوب شد

پایگاه اطلاع‌رسانی مقام معظم رهبری؛ حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، فرمانده معظم کل قوا، با صدور حکمی امیر سرتیپ خلیان حمید واحدی را به فرماندهی نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران منصوب کردند...

• صفحه ۲

سه‌شنبه ۳۰ شهریور ۱۴۰۰ - ۱۴ صفر ۱۴۴۳ - ۲۱ سپتامبر ۲۰۲۱

تترها

سرنوشت متفاوت اعضای دفتر تحکیم

• صفحه ۲

احمد شیرزاد:

اتاق فکری با حضور خاتمی، روحانی و ناطق‌نوری ایدئال است

• صفحه ۳

مجمع در دوره ذوالقدر به کدام سو خواهد رفت؟

جانشینی جانشین به‌جای فرمانده

• صفحه ۳

گفت‌وگو با تحلیلگر و پژوهشگر ارشد مسائل منطقه

خطر جنگ داخلی در افغانستان، ایران را تهدید می‌کند

• صفحه ۴

ژاکت را به من بده!

• صفحه ۱۱

حرف اول

به‌مناسبت روز جهانی صلح

حسین میرمحمدصادق*

وَ الصَّلٰحِ خَيْرٌ (آیه ۱۲۸، سوره نساء). ۲۱ سپتامبر به پاسداشت صلح و جایگاه والای آن، هرساله در سرتاسر جهان، تکریم می‌شود تا شاید برای یک روز، جهان از غوغای جنگ و خشونت در امان بماند. در سال ۲۰۲۱ (۱۴۰۰) در حالی روز جهانی صلح را پاس می‌داریم که شیوع ویروس مرگ‌بار بیماری کووید-۱۹، برای دومین سال پیاپی، بسیاری را در سوگ عزیزان خود نشاند و تبعات منفی ناشی از این بیماری، ابعاد مختلف حیات اقتصادی و اجتماعی آنان را به مخاطره انداخته است. به گمانم در بحران، ارزش گوهر کمیاب صلح بیش از پیش هویدا می‌شود؛ صلحی که فراتر از وجود فرد، خانواده، اجتماع، کشور و جهان را در بود یا نبود خود، به‌شدت، تحت تأثیر قرار می‌دهد. بحران کووید۱۹، درسی است برای تمامی جهانیان تا در وقت غایت، توشه لازم را برای واقعه بیندوزند؛ به‌یقین، گردآوری این توشه میسر نیست جز با همکاری در سه سطح دولت-مردم، منطقه‌ای و بین‌المللی و همکاری در هر سه سطح نیازمند درک متقابل، استواری بنیان‌های صلح و عزمی نستوه برای مقابله با ناصح و خشونت است. در سرتاسر جهان، ملت یا منطقه‌ای را نمی‌توان یافت که زخم‌های ناسور جنگ و خشونت را بر پیکره خود تجربه نکرده باشد؛ زخم‌هایی که بیش از همه، جان و حیات آسیب‌پذیرترین گروه‌ها را رنجه کرده‌اند. همچنان در دو آستانه سومین دهه از قرن بیست‌ویکم و سال‌ها بعد از تصویب اسناد بین‌المللی مختلف پیرامون کرامت انسانی، منع بردگی و مقابله با اشکال قدیم و مدرن برده‌داری، همچنان شاهد زنجیرهای اسارت انسان در افراترقی اقتصادی، استثمار مظلومان و غرق‌شدگی از خودگریختگان در مفکک مادی حیات هستیم. قربانیان به‌ظاهر آزاد بردگی‌های نوین، در محبسی از خودبیگانگی و در فرار از خویشتن اصیل انسانی خویش، به تحکیم خشونت و ترویج ناصح در فضای سنتی و مجازی اصرار دارند و سرمایه‌های عظیم اخلاق، عزت نفس، همبستگی و تفاهم انسانی در هجوم بی‌مهار فناوری‌های پیشرفته مانند هوش مصنوعی در معرض تهدید قرار دارند. در چنین بزنگاهی است که بار دیگر، بازاندیشی درباره صلح و جایگاه آن ضروری است انکارناپذیر که باید همه به آن اهتمام بورزیم.

ادامه در صفحه ۴

روزنامه شرق

داستان تخلفات ایرلاین‌ها

معاون وزیر راه می‌گوید ایرلاین‌ها ملزم به عرضه بلیت دوطرفه اربعین هستند

شرق؛ ماجرای افزایش ناگهانی قیمت بلیت‌های شرکت‌های هواپیمایی در شرایط پرترافیک، خبری به نسبت تکراری است و در حوادث و روزهای مختلف رخ داده است؛ چه ریشه این ترافیک زلزله در یک استان باشد و چه سفر زیارتی. تازه‌ترین خبر به موضوع دوم مربوط است و بلیت‌های آژانس‌های هوایی برای سفر به شهرهای زیارتی عراق روزبه‌روز گران‌تر می‌شوند و

مشروح گزارش را در صفحه ۵ بخوانید

انسیه خزعلی؛ در ۶سالگی ازدواج کردم، اما شرایطی گذاشتم که شاید زنان ۳۰ساله نگذارند

در زمان ازدواج حق طلاق گرفتم

• صفحه ۹

یادداشت

چرا خودزنی؟

حسین حقوق کارشناس اقتصادی

شاید سیاسی‌ای، چارچوب‌ها و اصول خود را به‌خاطر عضویت یک کشور تغییر نمی‌دهد و زیر پا نمی‌نهد. بلکه برعکس این کشور متقاضی عضویت در این پیمان‌هاست که باید خود را با این اصول هماهنگ و همراه کند. چنان‌که در عضویت ایران در پیمان اوراسیا نیز چنین‌طور است. طبق اظهارنظر مرکز پژوهش‌های مجلس، ایران کاری جز قبول یا رد عضویت در این پیمان نمی‌توانست انجام دهد؛ «هرگونه حک و اصلاح مفاد این موافقت‌نامه‌ها به سبب احتمال مخالفت کشور و با کشورهای طرف توافق و به بن‌بست کشیده‌شدن عضویت در آن است» (مرکز پژوهش‌های مجلس، ۱/۶/۱۳۹۷). در نتیجه این ایران است که باید گفتمان اقتصادی و سیاسی خود را در جهت اصول این پیمان منعطف کند و البته از مزایای این عضویت برخوردار شود و نه سایر کشورهای عضو. ۳- نگاه تاکتیکی به عضویت در این پیمان و مثلا دوزدن تحریم‌ها و مقابله با آمریکا و غرب و... سخن زین‌آور است؛ چراکه قطعاً فرصتی مهم برای اصلاحات اقتصادی را از کشور سلب می‌کند و به احتمال بسیار عضویتمان در این پیمان هم دچار مشکل می‌شود (موافقت با عضویت دائم ایران در پیمان شانگهای حدود دو سال طول می‌کشد) بنابراین بهره‌گیری از فرصت‌های ایجادشده در این پیمان نیازمند تغییر نگرش به منطق همکاری‌های اقتصادی است و اینکه این نوع همکاری‌ها، میدان برد-برد است و مثلا نمی‌توان قوانین و مقرراتی را به تصویب رساند که ورود کالاهای مشابه داخلی را ممنوع کند و هر روز بر فهرست ممنوعیت‌های وارداتی افزود یا به‌ناگاه و به بهانه نیاز بازار داخلی، مانع صادرات کالاهای فروخته‌شده یا تعهد داده‌شده شود و... برای حضور در پیمان‌های منطقه‌ای و جهانی علاوه بر تغییر نگرش به تحول در مؤلفه‌های اقتصادی نیاز است. مواردی مانند: یکسان‌سازی نرخ ارز، اصلاح فرایندها (قوانین و مقررات، شبکه بانکی و بیمه‌ای و...) و سازوکار کم‌رکی، سازماندهی مجدد نهادهای توسعه‌ای کشور در خدمت صادرات، بهبود فضای فیزیکی (از جمله شبکه حمل‌ونقل ریلی و جاده‌ای، بنادر، فرودگاه‌ها و...)، شبکه تامین کالا و همکاری ایران در پیمان شانگهای و قبل از آن موافقت‌نامه اوراسیا چنانچه هر دو تبدیل به عضویت دائم شوند، بی‌شک تبعات بلندمدت اقتصادی و سیاسی برای کشورمان به همراه خواهند داشت؛ چراکه ساختارهای ارتباطی و حمل‌ونقل و نهادسازی‌های مالی و بانکی و... سامان یافته در چارچوب این توافق‌ها در خدمت گفتمان توسعه‌ای غالب بر این مجموعه‌ها خواهد بود و تعهدات سفت و سختی را برای کشورمان به‌دنبال خواهند داشت.

ادامه در صفحه ۲

شرق

در سخنان اسلامی در نشست آژانس مطرح شد

انتقادات ایران از آژانس و قدرت‌های هسته‌ای

گروه دیپلماسی؛ محمد اسلامی در نشست آژانس از بی‌عملی‌های این نهاد و نیز سازمان ملل در مقابل حملات به تأسیسات هسته‌ای صلح‌آمیز ابراز تأسف کرد. رئیس سازمان انرژی اتمی ایران البته هم‌زمان بر پایبندی ایران به تعهدات...

• صفحه ۴

سال نوزدهم - شماره ۴۱۰۲ - ۱۲ صفحه - ۷۰۰۰ تومان

سرمقاله

ابهام در آینده برجام

جاوید قربان‌اوغلی

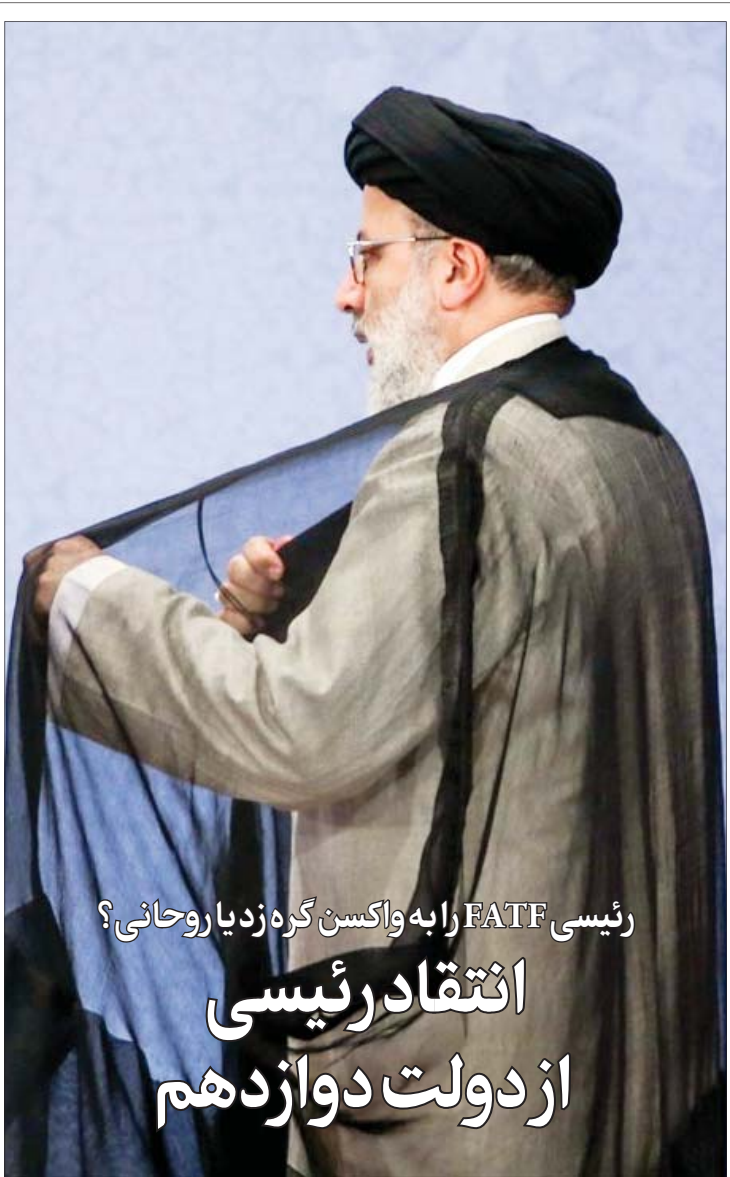

با گذشتت قریب به سه ماه از آخرین دور مذاکرات وین و در شرایطی که واشنگتن و تهران تعلل و تاخیر در ادامه مذاکرات را در قالب الفاظی دیپلماتیک به یکدیگر نسبت می‌دهند، با تکمیل تیم مدیریت وزارت خارجه در دولت سیزدهم، مذاکرات احیای برجام با ابهاماتی جدی روبه‌رو شده است. هفته گذشته عراقچی که در کنار ظریف و تخت‌روانچی یکی از سه صلح اصلی مذاکرات برجام بود و نقشی کلیدی در رقم‌زدن مهم‌ترین رویداد دیپلماتیک چند دهه گذشته داشت، جای خود را به «علی باقری‌کنی» داد. تغییری که در کنار جایگزینی امیرعبداللهیان به جای جواد ظریف نمایانگر ریل‌گذاری جدید در سیاست خارجی و چرخشی محسوس در دیپلماسی کشور است. اگر فرض را بر این بگذاریم که وزارت خارجه مانند چند سال گذشته متولی مذاکرات احیای برجام باشد، انتصاب باقری در معاونت سیاسی و به‌تبع آن مذاکره‌کننده ارشد، سیکنال روشنی به ۴+۱ و از طریق آنها به آمریکاست که باید شاهد سخت‌تر شدن مواضع ایران در مذاکراتی باشیم که لاجرم دیر یا زود مجدداً آغاز خواهد شد. روز یکشنبه سعید خطیب‌زاده سخنگوی وزارت امور خارجه از تغییر تیم مذاکره‌کننده خبر داد و تأیید کرد «تغییراتی در ترکیب هیئت مذاکره‌کننده برجام نیز اعمال می‌شود و این تغییرات به محض نهایی‌شدن اعلام خواهد شد.» عباس عراقچی با سابقه دو دوره سفارت و بیش از یک دهه معاونت و تسلط به رموز و فنون مذاکره دیپلمات تحصیل‌کرده‌ای است که علاوه بر حضور تأثیرگذار در مذاکرات منتج به «توافق هسته‌ای» در کنار ظریف، توانمندی‌های حرفه‌ای خود را در شش دور جدید مذاکرات احیای برجام در وین نشان داد. سخن در جایه‌جایی افراد در بست‌های دستگاه

دیپلماسی و تغییر مناصب دیپلماتیک نیست. این امری عادی و طبیعت کار وزارت خارجه است. بنابراین از این منظر برکناری عراقچی را نمی‌توان امری غیرمترقبه ارزیابی کرد. نه اولین‌بار است که شاهد چنین تغییری هستیم و نه به‌یقین آخرین آن خواهد بود. هرچند در کشوری از کشورهای جهان مناصب دیپلماتیک به دلیل حرفه‌ای‌بودن از ثبات نسبی برخوردار بوده و برخلاف پست‌های بالای سیاست‌مداران متأثر از تغییر دولت‌ها نیست. بحث اصلی در «زمان و جایگزین» است که باید در آن تأمل کرد. مذاکرات وین دیر یا زود از سر گرفته خواهد شد. این امر علاوه بر یک نیاز انکارناپذیر برای ایران برای برون‌رفت از شرایط وخیم اقتصادی و گذر از چنبره تحریم‌ها، مطالبه‌ای بین‌المللی است که روسیه و چین دو کشور به‌ظاهر همسوی ایران در جمخ ۵+۱ نیز بر آن اصرار دارند. جدال لفظی مقامات ایران و آمریکا نیز بی‌فروزی به آورده‌گاه دیپلماسی و پشت میز مذاکره منتقل خواهد شد. سؤال این است؛ کسانی که باید در این جدال دیپلماتیک، پیچیده‌ترین مذاکرات را مدیریت کنند، باید از چه ویژگی‌هایی برخوردار باشند؟ زمانی که در دولت نهم، علی لاریجانی در منصب دیر شورای عالی امنیت ملی به جای حسن روحانی، هدایت مذاکرات هسته‌ای را عهده‌دار شد، به‌سرعت دریافت دوران شعارهای انتخاباتی «در غلظان و آب‌نبات» به سر آمده و باید خود را برای نبرد تمام‌عیار دیپلماتیک با بهره‌گیری از سوازم آن آماده کند. رمز موفقیت لاریجانی در توافق با خاور سلولاناً نیز همین نکته بارنکتر است از مو بود. هرچند در آن مقطع تصمیم‌گیری‌های «استعفا» لاریجانی مانع تحقق دستاورد بزرگ توافق هسته‌ای شد و مدیریت مذاکره به سعید جلیلی سپرده شد که وصف آن را همگان داند و بهترین شاهد بر آن شش سال فاجعه‌بار و گرفتارشدن کشور در باتلاق شش قطع‌نامه شورای امنیت سازمان ملل و تعرض دکتر ولایتی در مناظره‌های انتخابات ریاست‌جمهوری در وصف روش مذاکره جلیلی است. اینک در حساس‌ترین فراز تاریخی و در شرایطی که رئیسی هم و غم خود را برای رهایی کشور از چنبره تحریم‌ها قرار داده، قرار است مذاکرات در دست راست جلیلی آن تجربه شش‌ساله را در کارنامه خود دارد. بعید است اراده کشور در دوره جدید فاصله‌گرفتن از برجام یا پذیرش مرگ آن باشد. تصمیمات کشور در سه سال گذشته پس از خروج آمریکا از برجام و حتی در مواجهه با برخی رخدادهای مهم، پرهیز از واکنش‌های هیجانی و شتاب‌زده و توأم با تدبیر و دوراندیشی سیاسی بوده است. اگر این گمانه‌ها مقرون به صحت و بنای رئیس‌جمهور به عبور عزتمندان از گردنه پریچ‌وخم مذاکرات باشد، تیم مذاکره‌کننده او باید از میان کسانی برگزیده شوند که علاوه بر برخورداری از ظرایف و پیچیدگی‌های فنون مذاکره، اشراف کامل بر سوابق داشته باشند.

ادامه در صفحه ۴

شرق

عکس: علی خدایی‌اصل، آژ

رئیی FATF را به واگسن گره‌زد یا روحانی؟

انتقاد رئیسی از دولت دوازدهم

• صفحه ۲

یادداشت

سیاست زدگی؛ ریشه‌ها و پیامدها

حسین مسعودینیا*

تأمل در اوضاع و احوال اداره کشور حداقل در چند دهه اخیر بیانگر غلبه روحیه سیاست‌زدگی در حوزه تصمیم‌گیری است. با یک نگاه کوتاه به عقب می‌توان به موارد متعددی به‌عنوان شاهد اشاره کرد؛ موضوع هسته‌ای و مذاکرات مربوط به آن، تحریم‌ها و ریشه‌یابی علل و پیامدهای آن، احیای مذاکرات برجام، موضوع یارانه‌ها، تنوع روابط با چین و روسیه، نحوه تعامل با غرب و اکنون موضوع افغانستان از نمادهای این سیاست‌زدگی است. البته در داخل نیز در حوزره اقتصاد، فرهنگ و اجتماع وضع بهتری نداریم و نتوانسته‌ایم درخصوص آنها به یک اجماع برسیم. حاکم‌بودن چنین وضعیتتی بر تصمیم‌گیری‌های کلان کشور نه‌تنها خسارات زیان‌باری برای منافع ملی داشته است؛ بلکه در داخل نیز وفاق و همبستگی اجتماعی را با چالش مواجه کرده‌است؛ چراکه وفاق به معنای باور به ارزش‌های مشترک از سوی افراد یک جامعه و توافق نسبی میان دولت‌مردان و مردم بر سر اصول حکمرانی است. تنها در صورت فراهم‌بودن چنین شرایطی است که امکان توسعه فراهم می‌شود؛ چراکه شرط اول توسعه وجود روحیه همبستگی در میان افراد یک جامعه، نهادینه‌شدن اصل مسئولیت‌پذیری، اجماع نخبگان سیاسی در تصمیم‌گیری و فراهم‌سازی زمینه برای مشارکت همه گروه‌ها و اقوام در فرایند توسعه است. مضافاً اینکه در چنین فضایی امکان سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی فراهم می‌شود؛ اما واقعیت این است که چنین وضعیتی در جامعه ما کمتر وجود داشته است؛ بنابراین این سؤال مطرح می‌شود که ریشه‌های حاکم‌بودن چنین فضایی را باید در کجا جست‌وجو کرد و چه پیامدهایی به دنبال داشته است؟ شاید برخی ریشه‌های این بیماری را در توطئه‌ای خارجی جست‌وجو کنند؛ تفکری که به دلیل مداخله بیش از حد خارجیان در امور داخلی ایران بخشی از فرهنگ سیاسی ایرانیان شده است؛ اما به نظر می‌رسد باید بیشتر ریشه‌های این بیماری را در داخل و آن هم در ارتباط با رفتار جناح‌های سیاسی در قبال یکدیگر جست‌وجو کرد. تأمل در جامعه‌شناسی هر جامعه بیانگر این امر مهم است که نیروهای اجتماعی و سیاسی در آن جامعه براساس هویت مشترک انسجام یافته و اقدام به تأسیس سازمان سیاسی و حزب می‌کنند؛ اما در جامعه ایران به دلیل ویژگی‌های خاص جامعه‌شناختی ایران و عدم

ادامه در صفحه ۲